

U.G. 6th Semester Examination - 2021**SANSKRIT****Course Code: BSNSDSHT5****Course Title: Environmental Awareness in
Sanskrit Literature**

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their
own words as far as practicable.*

1. अधस्तनेषु दशप्रश्नानां यथेच्छमुत्तरं सरलसुरगिरा प्रदेयम् :
1×10=10
- 'पर्यावरणम्' पदस्य व्युत्पत्तिः का?
 - परिवेशान्तर्गतस्य कस्याचित् सजीवोप दानस्य नामोल्लेखं कुरु।
 - वियोजकम् (Decomposer) इत्युक्ते किं बोध्यते?
 - उत्पदकम् (Producer) इत्युक्ते किं बोध्यते?
 - नाइट्रोजेन-फसफरास-कालसियामं प्रभृतिति लवनानि परिवेशस्य कीदृशमुपादानम्?
 - कानि पञ्चभूतानि?
 - कुत्र 'महदुल्व' पदस्य उल्लेखं प्राप्यते?

- viii) अभिवारपदेन किं बोध्यते?
- ix) भूमिसूक्तं कस्मिन् वेदे समुपलभ्यते?
- x) वैदिक ऋतस्य का देवता?
- xi) बृहदारण्यकोपनिषदि मनुष्यानां रुधिरै सह बृक्षाणां केनांशेन सह तुलितानि?
- xii) कालिदासानुसारम् आदिसृष्टिः का?
- xiii) जलस्याधिष्ठात्री देवता का?
- xiv) जलदूषणस्य कारणद्वयं लिख्यताम्?
- xv) 'समुद्रार्था' इत्युक्ते किं बोध्यते?

2. अधस्तनेषु यथेच्छं प्रश्नपञ्चकस्य संस्कृतभाषया उत्तरं प्रदेयम् :
2×5=10

- “ईशवास्यमिदं यत्किञ्च जगत्यां जगत्”—मन्त्रांशस्य परिवेशे कुत्र सार्थकता?
- 'पर्यावरणम्' इत्यनेन किं बोध्यते?
- षड्ऋतुमवलम्बय एकं काव्यं लिख्यताम्। तस्य रचनाकार कः?
- 'भैषज्य-मन्त्रः' कुत्र लक्ष्यते? अस्य किं प्रयोजनमासीत्?
- भौमजलहासस्य कारणद्वयं लिख्यताम्।
- औजनस्तरस्य क्षयस्य कारणद्वयं लिख्यताम्।
- हिमालयस्य वर्णना कस्मिन् काव्ये दृश्यते? रचनाकारः कः?

viii) 'माता भूमिः पुत्रोऽहं पृथिव्या'—अर्थः परिष्फुटनीयः।

3. अधस्तनेषु प्रश्नद्वयस्य टिप्पणी विधेया : $5 \times 2 = 10$

i) विषाणुविनाशे सूर्यः।

ii) परिवेशस्य भौतोपादानानि।

iii) रामायणे अरण्यसंरक्षणम्।

4. निम्नोल्लिखितेषु यथेच्छमेकस्य उत्तरं समाधेयम् : $10 \times 1 = 10$

i) 'कालिदासकाव्ये पर्यावरणम्' एतस्योपरि एकं लघुनिबन्धं
बिरचय।

ii) वर्तमानस्य पर्यावरणसमस्यायां वैदिकसमाधानं
स्पष्टीक्रियताम्।

iii) 'वास्तुसंस्थानम्' (Ecology) किम्? प्राचीनशास्त्रानुसारेण
तस्य धारणा विषदरूपेण स्पष्टीक्रियताम्।